

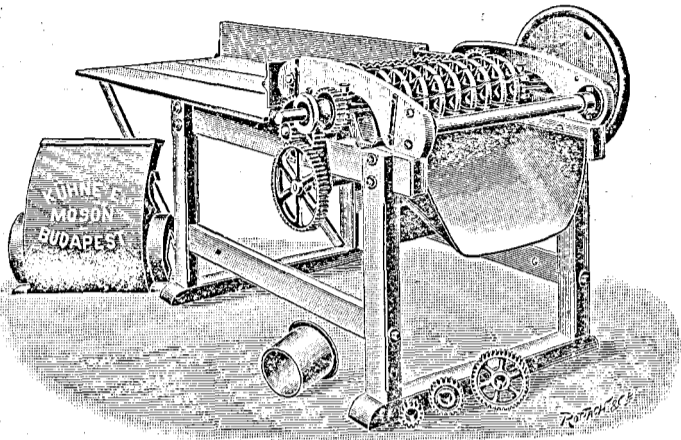
ERDÉLYI GAZDA

XLII. ÉVFOLYAM.

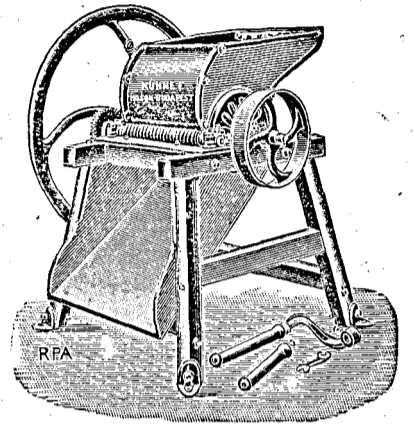
KOLOZSVAR, 1910. Január 9.

2. SZÁM

„KÜHNE“ Mezőgazdasági gépgyár r. t. MOSONBAN

Elismert gondos kivitelben szállít:
Szecskavágógépeket, répavágókat,
darálókat, takarmány-füllesztőket,
„TORNADO“
kukorica-szártépőket, morzsolókat,
tejgazdasági felszereléseket,
teljes takarmánykamra berendezéseket.

Főraktár: BUDAPEST, VI, Váci-körút 57a.

2012

Fiókraktár: Debrecen és Temesvár.

Székely Gazdák Szövetkezete Marosvásárhelyt

Allandóan raktáron tart és legjutányosabban szállít
gazdasági gépeket, mindennemű gazdasági esz-
közöket és cikkeket, gépolajat, pyroleumot,
szekérkenőcsöt stb. Gabona és magvak legelőnyösebb értékesítése.

Kühne mosoni gépgyára és Mc. Cormick aratógépgyárának képviselője.

2336

Fiókok:

Székelyudvarhely, Sepsiszentgyörgy, Gyergyó-Ditró és Gyergyószenmiklós.

HUNGARIA GÉPGYÁR B. T.

DÉVA

2023

Gyárt és raktáron tart:

Mindennemű mezőgazdasági talajmegművelő és feldolgozó gépeket,
Motoros és cséplőkészleteket minden nagyságban,
Stabil motorokat, benzint, szivószert, spirituszt és nyersolaj üzemre,
Takarmánykamra berendezéseket.

Kastélyok, gazdaságok és gyárak villamos világítási és erőátviteli berendezése.
Daráló, őrle és fűrészmalmok tervezése és építése. Vizvezetők és kutak.
Hűtő-kamrák, jégkészítő telepek berendezése.
Különösen ajánlja modernül berendezett gyárát mindennemű gépek javítására.

Olcso árak.

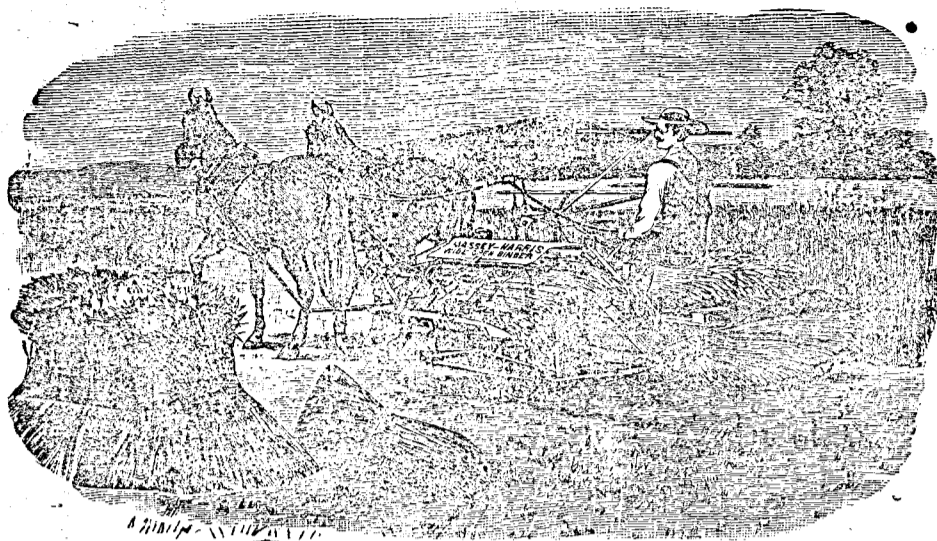
Gyors szállítás.

Kényelmes fizetési feltételek.

Értesítők és fűtőberendezések, generátor motorok, a világ legelőnyösebb üzeme.

Tejgazdaságok és szőlőgyárak teljes berendezése.

Massey-Harris Co. fűkaszaló és aratógépgyár.

== Toronto Észak Amerika. ==

A világ legszolidabb gyártmányai.

A tisztelt gazdaközönség saját érdekében fenti cikkek beszerzése előtti kérjen ajánlatot:

a Massey-Harris központi irodájától

BUDAPEST,
V. Alkotmány-u. 23.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.
Alakult 1900.

Biztosítéki alap	
Alapítványok a kormány hozzájárulá- sával	1,980.100.— K.
Tartalékok	1,255.767.35 "
Összesen:	3,235.867.35 "
1901. évi fölösleg	90.349.— K.
1902. " "	59.782.26 "
1903. " "	109.331.73 "
1904. " "	72.483.23 "
1905. " "	61.736.60 "
1906. " "	39.243.65 "
1907. " "	41.877.32 "
1908. " "	81.088.76 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére különféle módok szerint.
Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.
Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításukat 5% engedményben részesültek.
Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgálunk.
2008 **Az igazgatóság.**

Földmivesiskolát

kitünően végzett, gyerekkora óta gazdaságban nevelkedett, önállóan vezetett gazdaságot. A gazdaság minden ágában, valamint gazdasági gépek kezelésében jártas, józanéletű, minden tekintetben megbízható, szerény igényű, 30 éves, nős, ref. vallású, beszél, magyarul, románul. A gazdaság önálló vezetését is elvállalja, **gazdatiszti, ispáni állást keres** azonnali vagy későbbeni belépésre

Cím a kiadóhivatalban.

Eladó

széna és szalma.

10 waggon

1909. évi termés réti széna és

4 waggon

(árpa és zab) szalma préselve, vagy anélkül.

Bővebbet:

Almay Károly haszonbérő,

Egeres.

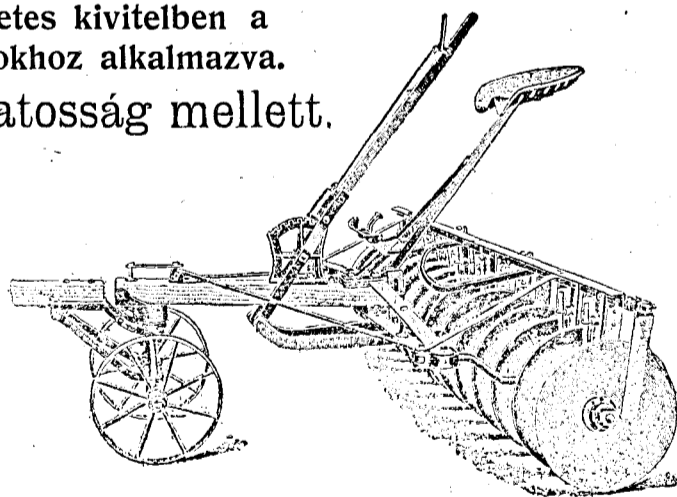
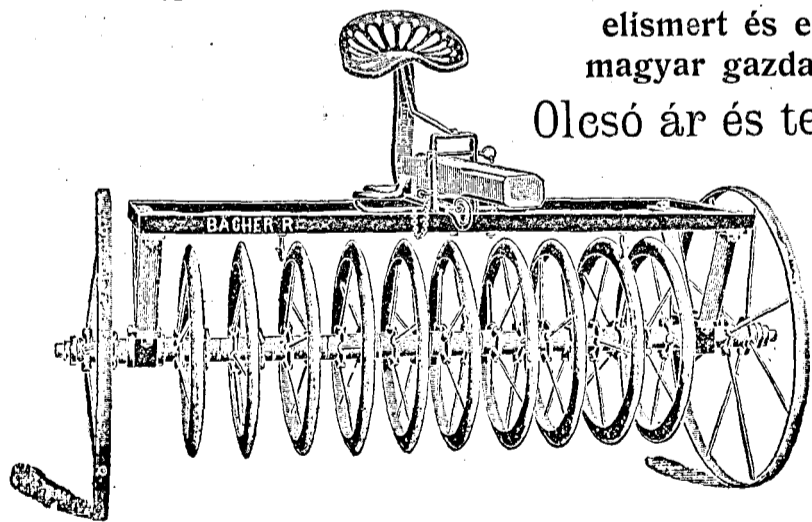
2393

Campbell-rendszerű általajtömörítők Tárcsásboronák

elismert és egyedül tökéletes kivitelben a magyar gazdasági viszonyokhoz alkalmazva.

Olesó ár és teljes szavatosság mellett.

Több ezer darab már működésben.

Nemkülönbön **takarmánykészítő-gépek**, mint:

Szeckavágók, Répavágók, Kukoricaszártépők, Darálógépek a legtökéletesebb és a legjobb kivitelben.

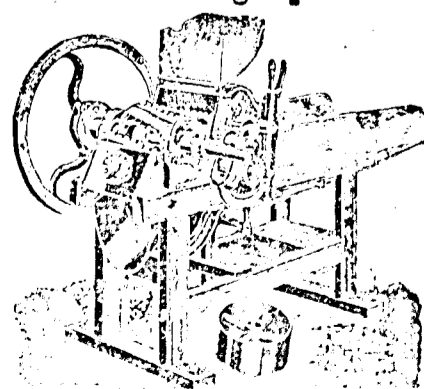
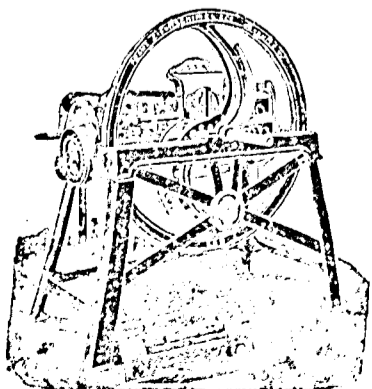
Bächer-Melichár

Magyarországi vezérképviselő:

Szücs Zsigmond

BUDAPEST, VI. Nagymező-utca 68. szám.

Árjegyzékkel vagy árajánlattal készséggel szolgálunk.

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATILA-UTCA 16. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

**Kérjük az
előfizetéseket
megújítását!**

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A borértékesítés szervezése Erdélyben. <i>Liptay Albert</i>	15
Az állattartás jelentősége a magán- és közgazdaságban. <i>Horváth Béla</i>	15
Egy községi legelőjavítási tervzet. <i>Biró János. I.</i>	17
A községi állattenyésztési és biztosítási szervezetekről. II.	18
Irodalmi szemle.	19
Kisebb szakközlemények.	19
Kormányintézkedések.	19
Vegyes közlemények.	20
Hírdetések.	

A borértékesítés szervezése Erdélyben.

(Szózat Erdély szőlősgazdáihoz.)
Írta: *Liptay Albert*.

Csak szórványosan hallottam hírt, hogy Erdélyben itt-ott pinceszövetkezetet alakítottak, de azokat is, úgy tudom, csak a legujabb időben. Pedig ma az ország minden számottevő borvidékének szervezkednie kell. Minden községben, vagy néhány szomszédos községben együtt a hol a borértékesítési viszonyok rosszak, pinceszövetkezetet kell létesíteni és ezeket a szervezeteket borvidékenként egy nagy borértékesítő részvénytársaságba egyesíteni. Ha ezek meglesznek, akkor megcsináljuk az irányító országos központot, a mely az export kérdését is meg fogja oldani, továbbá pezsgő- és konyak gyárat állít és a szőlő összes melléktermékeit értékesíti.

Miért van erre a szervezkedésre szükség?

Azért van szükség, mert: 1. A tultermelés határán állunk. 2. A borfogyasztás egyre csökken. 3. Sem a kereskedelem, sem egyes termelők nem képesek a bor iránt megrendült bizalmat helyreállítani. 4. A szőlőterület egyre növekszik. 5. A nagy kereskedőházak feloszlataj

az üzleteiket és úgy a közvetítés egyik legnagyobb és legmegbízhatóbb szerve kiesik a forgalomból. 6. Egyéb fontos kívánságainknak (a bortörvény szigorú végrehajtása, a boritaladó leszállítása, az agrár kölcsön tartozás törlése vagy leszállítása, a további szőlőtelepítés korlátozása stb.) is csak ily hatalmas érdekszervezetek révén szerezhetünk érvényt.

Csak egy pontot ragadok ki! A boritaladó kérdését. Nagyon fájó pont. Ma ebben a dologban a pénzügyminiszter diktál nekünk. Nem enged. És mi keservesen nyögünk a csökönysége miatt. Tavaly sok helyütt kissébb volt a bor ára, mint a milyen a boritaladó. Ha országosan szervezkedünk, mi fogunk diktálni. És ha az akkori pénzügyminiszter nem teljesíti majd — nem kívánságunkat többé, hanem — követelésünket, akkor egyszerűen — lesz nekünk akkor már oly hatalmunk — megbuktatjuk a pénzügyminisztert, esetleg az egész kormányt is.

Meg kell végre valahára mutatni, hogy az ország mezőgazdaságának istápolása a legfőbb nemzeti érdek és nem katonaság, és nem annexióshóbortok, nagy hatalmi ábrándok stb. A ki ezt nem fogja megérteni, azt menesztjük. Lesz rá hatalmunk.

Akkor velünk nem fog többé packázni az osztrák sógor sem. A mi politikánkat nem fogják Bécsben dirigálni és főzni, hanem mi csináljuk. Parlamentünk valóban a nemzet képviselője lesz és nem a bécsi akaratnak egy gyenge, gerinctelen végrehajtó szerve. Akkor a generálisok nem fognak a kardjukra ütni, ha alkotmányos uralmat fogunk követelni. Akkor más uralom nem lesz lehetséges, mert az uralkodó előtt sem kell majd többé meghátrálnunk. Igazán egyenjogú, egyenrangú, egyenlő erejű és egyenlő tekintélyű taktorok leszünk.

Ma semmisenem vagyunk. Szegény tehetetlen koldusok. Mindegyik a maga útján jár, a másikkal nem törődik. Azért nem boldogulunk. Azért nem tudunk meggazdagodni. Azért játszik velünk a bécsi akarat, packáznak velünk a nemzetiségiek. Élhetetlenek vagyunk. Azért él külföldön egy egész sereg ember abból, hogy hamisított magyar borokat hoz forgalomba. Azért lehetséges, hogy kigyót-békát kiált ránk minden apró fityfity államocská és leránt bennünket a sárga földig.

Azért nem tud kereskedelmünk és iparunk sem fellendülni. Azért marad el kulturánk, népnevelésünk is.

De nem folytatjuk. Az országos szervezkedésre azért van szükség, hogy meggazdagodjunk és ezzel kivívjuk gazdasági függetlenségünket. Másrészt azért van szükség, hogy erkölcsi és szellemi tőkét gyűjthesünk; nemzeti és kulturális aspirációinkat kielégíthessük.

Nagy és erős munkát kíván az. De hozzá kell végre fogni, még pedig haladéktalanul. Erdély Gazdái, szervezkedjétek!

Az állattartás jelentősége a magán- és közgazdaságban.

A gazdálkodás szervezetében rejlik a mezőgazdasági termelés azon sajátága, hogy a termelés ágai egymással oly szoros kapcsolatban állanak, hogy sok esetben egyik a másik nélkül el sem képzelhető s az egyik termelésének kiterjesztése ugyszólván mindig a másik ág emelésével áll összefüggésben. Egyik ágat se lehet a másik rovására kifejleszteni, mert ez könnyen a gazdasági egyensúly megbillentéséhez vezethet. E szerves összetartozást a legékelatásabban észlelhetjük az állattartás és növénytermesztés mérvének egymásra gyakorolt hatásában. Bármelyikét is óhajtjuk fejleszteni, a fáradság sikere sok tekintetben attól függ, vajjon gondoskodtunk-e kellőleg a másik termelési ág hasonmértékű fejlesztése által a feltételek megteremtéséről.

A változott gazdálkodási és pénzületi viszonyok, a közlekedési eszközök roppant javulása, a szántóföldi terményeknek egész a legutóbbi évekig tartó nyomott áralakulása, azonkívül a kereslet rendkívüli emelkedése, mind oly tényezők voltak, amelyek az állattenyésztés erős föllendülésének kedveztek. A mind sürűbbé váló vasuti hálózat, amelyet méltán tekinthetni az ország tápvívő ereinek, az addig távolesó termelő helyeket a nagy fogyasztási gócpontokkal oly közvetlen közelségbe hozta, hogy ennek hatása alatt a régi primitív gazdálkodási rendszer egészen felfordult s számos új, addig ismeretlen, vagy legalább is elszórtan üzött termelési és művelési ág talált gyakori alkalmazást, s a gazdálkodásnál ma követett irányok, elvek és módszerek képe a

Megjelent a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE

Budapest, V. Alkotmány-utca 31.

n a g y

Téli és Tavaszi gazdasági anyag árjegyzéke

Kivánatra ingyen és bermentve küldjük.

félszázad előttihez viszonyítva egészen a forradalmi átalakulás jelenségeit mutatja.

Nagy kiterjedésű, azelőtt csak legelőnek használt területek feltöretve, ringókalászu gabonának legkitünőbb termőhelyei lettek; addig kihasználatlanul heverő erdőségek ma magas jövedelmet biztosítanak; az állatlétszám erősen megszorodott, új jövedelmi források nyitak meg, amelyek eddig parlagon nyugvó erőket használtak ki.

A gazdasági munkák végzésére szükséges erő kifejtéshez az ember egymagában gyöngy, itt a nálanál sokkal erősebb, győzősebb, kitaróbb állatok segítségére szorul.

Minél több földet akar valaki okszerű művelés alá venni, illetőleg minél jobban akarja azt megmunkálni, annál több állatra van szüksége, hogy a munkákat idején és kifogástalan módon elvégezze. Ma már mint megcáfolhatatlan tény áll minden gazda szeme előtt, hogy a tarlóhántásnak, mély szántásnak, rétboronálásnak oly jelentékeny jövedelemfokozó hatása van, hogy azt sem drága vetőmag beszerzésével, sem műtrágyák elszórásával egymagában pótolni nem lehet. A több jövedelmet hozó belterjesebb gazdálkodás meghonosulása folytán a teendők mennyisége szaporodik s az összegyűlt munkák pontos kivételéhez több s jobb állatra van szükség. Míg a külterjesség határán egy kettős ökrfogatra (lófogatra) 40—50 k. hold számítottak, addig egy belterjesen kezelt üzemből az összes gazdasági munkák rendes időben való elvégzéséhez egy kettős fogatra csak 20—30 hold esik.

E két gazdálkodási módszert egymással szembeállítva, kitűnik, hogy intenzívebb kezelés mellett majdnem kétszer akkora szabandó meg az igásmarhalétszám. Az pedig általánosan ismert dolog, hogy egy bizonyos határig menő belterjesség a jövedelemfokozásnak legmegbízhatóbb módja. Tehát az intenzívebb gazdálkodás folytán elő álló munkatöbblet egyik oka annak, hogy az állattartást fokozni, fejleszteni célszerű.

Az intenzív műveléssel karöltve jár a termékek nagyjobbodása, s ezáltal a termőtalaj erősebb igénybevétele. A szántóföldi vetemények a termőréteg növényi tápanyagait fogyasztják s pl. a buza egy évi 10 q.-s termésével kivitetetik összesen (10 q. szem + 20 q. szalma): 30 kgr. nitrogén, 12 kgr. foszforsav, 19 kgr. kálium, amelyek a talaj legfontosabb alkotórészei. A folytonos termelés által ez anyagok idővel olyannyira megapadnának, hogy a növények igen gyenge termést szolgáltatnának, ami a rájuk fordított költségekkel arányban nem állana.

Tehát a gazdának önmaga és a későbbi termelés érdekében fontos feladata a talajból kivitt növényi tápanyagok visszapótlása, ami

trágyázás útján történik. A legalkalmasabb trágyanem pedig az istállótrágya, amely az özszes növényi tápanyagokat a kellő mennyiségben és arányban, továbbá könnyen fölvehető alakban tartalmazza, emellett a talaj fizikai tulajdonságait a legelőnyösebben befolyásolja. Ezenfelül olcsósága érdemel említést, sőt helyes állati haszonvételi módot követve az esetleg ingyenben is marad.

Az évi elszórandó trágyamennyiség biztosítására egy intenzív gazdaságban egy-egy számos állatra 3 k. hold szántót számítanak, amikor is a földek 4—5 évenkénti turnusban 200 q.-es trágyázásban részesíthetők. Az évi trágyanyerés okából is szükséges az állattartást magas fokon tartani s e szempontból is kitűnik az állattartás rendkívül hasznos volta.

De az állatokkal való gazdálkodás más módon is igen jótékony hatással van a gazdaság menetére, mert ezúton az egyoldalú szemtermelésre támaszkodó üzem rizikója alászállítatik, a szántóföldön változatos termelés folytatván, az egyik növény termelésénél beálló esetleges veszteséget a másiknak nagyobb hozadéka ellensúlyozza. Ha a búzát megviselte is a tavaszi időjárás, a cukorrépa az őszig még helyreütheti az így szenvedett kárt. Erős állattartás esetén a pillangós takarmánynövények a szántóföld jelentékeny hányadát foglalják el s az ezek után vetett gabonafélék, — a tapasztalás szerint — rendszeren igen jó termést szolgáltatnak. A talajt gyommentesen vagy legalább is kevés gyommal vissza hagyó lóhere után az őszi vetés jobban diszlik, mint ha azonos gabona előzte volna meg. E takarmánynövények termesztése pedig szintén az állattartás folyamánya.

Ha a gazdaságban különböző időben lekerülő növények egyenletesen és arányosan oszlanak meg, a munkák összetörődése elkerülhető, az állatok egy időben nem lesznek túlhaszsolva, azért hogy máskor semmi végeznivalójuk ne akadjon. Az állatok takarmányozása megszokás nélkül folyik, így általa az állati erők teljesen és egyenletesen lesznek kihasználva, s ami fő, a munkák folytonossága meg nem szűnik, ami mindenféle termelés jövedelmezőségének egy igen fontos eleme.

Gyári hulladékanyagoknak jövedelmező kihasználása csak állattartás kötelékében lehetséges s amely gazdaság szeszgyárral rendelkezik, a marhahizlalás fölkarolására ugyiszólván eleve rá van utalva.

Az állatok mind termékeikkel, mind pedig husukkal a gazdaság jövedelmének gyarapításához nagyban hozzájárulnak. Az állattartás ma éppenséggel nem szükséges rossz, hanem minden belterjesebb gazdaságban úgy üzleti, mint üzemi szempontból nélkülözhetetlen jövedelem és termelési tényező.

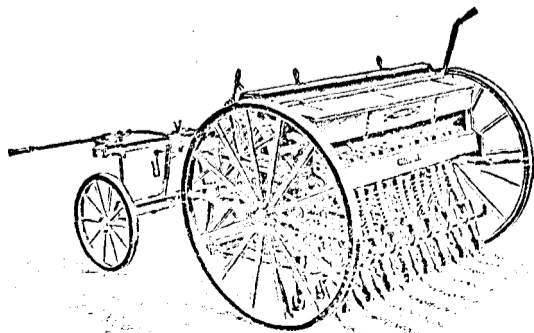
Az állati termékek közt legelső helyen áll a tej. A gyapju jelentősége a tengerentúli nagy verseny miatt ma csökkent. A termelés jelentősége kettős: egyrészt a tej vagy tejtermékek az egész év folyamán mindig eladásra kerülve, az utánuk befolyó összeg csökkenti a gazdaság forgótöke szükségletét; másrészt: a jövedelemszaporításhoz közvetlenül is hozzájárulhat a tehéntartás helyes szervezése és kellő magas tejárák mellett. Számítások mutatják, hogy a tehéntartásnál felmerülő összes költségek fődözve vannak 2200 l. tejjel, ha annak értékesítése 14 f.-rel történik. Ma, midőn nagy fogyasztópiacra (Budapest, Kolozsvár) a tejet 24—30 f.-rel fizetik s a pirostarka nyugati fajtaúknál (pinzgau, de még inkább simmentáli tiszta vér és keresztezés) az évi 2200 l. felési átlagot elérni nem nehéz, a legtöbb esetben haszonnal jár a tehenészet beillesztése mert amit a tehen a 14 f.-en értékesülő 2200 l.-en fölül produkál, az a gazdaságnak tiszta jövedelem.

Vannak esetek, különösen nálunk Erdélyben, ahol a közlekedési viszonyok nem olyan fejlettek, mint Magyarország többi részeiben, hogy a tej értékesítése számos nehézségbe ütközik. A közlekedési vonalaktól távolfekvő ily gazdaságokban a haszonállattartás másik neme: a marhahizlalás fog célszerű lenni, már azon egyszerű oknál fogva is, mert e helyeken a munkabérek rendszeren mérsékeltebbek lévén, a hizlalás költségei is kevesbednek. (A Mezőség közepén ma sem fizetnek egy férfi napszámának 80 f.-nél többet. Ha saját nevelésű tinókat állíthatunk hizóba, a nyereség a legkedvezőbb alakul, de még akkor is, ha vétel útján szereztük meg a hizlásra alkalmas sovány marhát és gazdasági viszonyaink a hizlásra általában véve kedvezők (szálás, gyök és gumós növények, gyári hulladékneműek megfelelő mennyisége fölötti rendelkezés).

Ha a beállított állat súlya 500 kgr. és ridegen kgr.-ja 60 f. (jelenlegi országos átlagu piaci ár), úgy kerül az állat 300 k.-ba. Ha öt hónap múlva 800 kgr.-ot nyom s akkor 80 f.-t kapunk kgr.-jáért, az állaton 340 kor. bruttojövedelem marad. Ez idő alatt az ellátással, takarmányozással járó költségek 200—220 k.-nál többre nem rugnak s így állatonként 120—140 kor. haszon marad. E számok föltüntetik, mennyire előnyös lehet a hizlás folytatása a gazdaság jövedelmi mérlegére. Vannak gazdaságok, (Alsó jatló, Léva) amelyek kizárólag hizlásra vannak alapítva.

Hogy a kiváló tenyészállatok tenyésztése mily jövedelmet biztosít, mutatják Széll Kálmán, Pajzs Gyula és Sperker példái, akinek egy-egy jeles bikáért 2000—2500 k.-t is fizetnek.

A jövedelmezőséghez azonban nem elég csupán az, hogy valamely gazdasági ág gyara-

Szab., Rekord II. "sorvetőgép"

Losonci gyártmány.

2024

Sorba vet — sorba trágyáz!

Kívánatra szívesen küldünk árjegyzéket.

A Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége
Budapest, V., Váci-körút 32 szám.

pitólag hasson, hanem megkivántatik annak biztonsága is. S e tekintetben áll, hogy helyes szervezet mellett az állattartás és tenyésztés a fokozott jövedelmet biztosítja is: állandóvá teszi. Az állattenyésztés eredményessége általán kevesebb kedvezőtlen természeti befolyástól van függővé téve, mint a szántóföldi termelés, ahol egy felhőszakadás a gabonát tönkretelheti, egy jégverés az érő szőlőt agyonpaskolhatja. Az állatokat fenyegető veszélyeket könnyebben áll módunkban az állománytól távoltartani, mint a veteményektől azok veszélyét, vagyis az állattartásból eredő jövedelemre biztosabban számolhatunk: az kisebb ingadozásoknak van alávetve. Érdekesen igazolja ez állítást a magyar-óvári főhercegi uradalom kimutatása, ahol az 1891—1900. években a nyersjövedelem 38,2%-a esett a gabonatermelésre és 61,8%-a az állattartásra s amíg a gabona után származó jövedelem 530,000 és 958,000 K. közt váltakozott, addig az állattartás jövedelme csak 1.067,000 és 1.290,000 K. közt.

Az összes okok a gazdálkodással összefüggő összes ható tényezők tehát odaautalnak, hogy az állatgazdálkodásnak a mezőgazdaság keretein belül minél tágabb tért nyissunk, mert ez a gazdálkodás a céljához: minél nagyobb produkálásához közelebb viszi.

Az állattartás közgazdasági jelentősége pedig abban áll, hogy az állatok egy fontos vagyonszámot képviselnek, a nemzeti tőkének egy fontos alkotó elemét teszik s amennyiben a vagyonszámától függ valamely nemzet gazdasági ereje, egy ország állatainak száma s azok minősége (tehát értékük) a nemzet vagyonszámának s így kulturai állapotának egy igen nevezetes fokmérője. Amíg nálunk egy-egy emberre mintegy 1,2 állat esik, addig Németországban 1,6 sőt Angliában 1,8 állat jut egy-egy személyre, míg Oroszországban nem egész 1. A nép értelmi és szellemi fejlettsége szempontjából a hústáplálkozást már maga Darwin hangoztatta.

Nálunk e tekintetben még sok a tenni való, de a munka eddigi eredménye a legszebb reményekre jogosít.

Horváth Béla.

Egy községi legelőjavítási tervzet.*

(Az 1908. XLIII. t.-c. alkalmazásáról).

Összeállította: *Biró János* ker. erdőfelügyelő.

I

I Általános gazdasági viszonyok.

A kataszteri földkönyv szerint *Bács község határának* összes kiterjedése 3034 khold, a miből 789 khold szántóföld, 70 khold kert, 575 khold rét, 12 khold kipusztult szőlő, 416

* Olvasóink figyelmét külön is felhívjuk e tervzetre, mely nagyon sok általánosan hasznosítható tudnivalót tartalmaz. Szerk.

khold legelő, 1051 khold erdő és 121 khold földadó alá nem eső terület.

Az erdélyi róm. kath. Statust kivéve — a kinek ezen község határában 1051 khold erdő, 16 khold legelő és 355 khold szántóföld és egyéb területből álló, — összesen 1422 khold fekvősége van, — a többi földbirtok mind kisgazdák tulajdonát képezi. *A kisbirtok zöme* 1—5, 5—10 khold között változik; annál nagyobb birtok kevés van; a 100 kholdat csak egy közelíti meg.

A volt urbéreseknél alább tárgyalandó és a 42 sz. kataszteri birtokivben az 1876 hrsz. a 374 kholddal kitüntetett s illetve az abban levő terméketlen területtel együtt 385 kholdat kitevő legelőjén kívül, *a község határában más közlegelő nincsen.* A kataszteri földkönyvben ezzel szemben kitüntetett 42 khold többlet, a szántóföldek között volt martokra (borozdákra) esik, a mik azonban 5—6. khold kivételével már szintén felszántattak. A községi határon csakis a Statusnak van erdeje.

A községi *határ tagosítása* 1886-ban fejeztetett be. A 2 holdon aluli birtokok egy tagban, a többi pedig 3 szántó és 2 kaszáló tagban lett kihasítva. Ennek dacára azonban a gazdák ugart nem tartanak, hanem rendszeresen szabad gazdálkodást folytatnak, a mi miatt határszabadulás után a közös tarló legeltetés is lehetetlen.

A Kolozsvár várostól 7,5 klm. távolságban, országut és vasuti fővonal mellett fekvő községben 251 házzal, mintegy 280 családban élő és 1650 lelket számláló községi lakosság *nemzetiségre nézve* 75% magyar és 25% oláh. *Foglalkozása* a földművelés és a kivált tejtermelésre alapított *állattenyésztés*, a mely egyszersmind főkereseti forrását is képezi. E mellett még foglalkoznak fuvarozással és vasuti munkával és néhányan kőfaragással, amihez a község határában levő híres kőbányából nyerik az anyagot.

A lakosság gazdasági fejlődését egy gazdakör mozditja elő 60 taggal, anyagi érdekét pedig egy fogyasztási szövetkezet szolgálja. Most alakul egy hitelszövetkezet

Az 1909. év tavaszi összeírás szerint a községben volt: 611 drb. szarvasmarha (és pedig 252 drb. fehér magyar, 145 drb. piros tarka, 214 drb. bivaly), 187 drb. juh és kecske.

A tehének, bivalyok, meddő és növendékállatok és kecskék egy-egy pásztor őrizete alatt külön-külön csordákban járnak a közös legelőre.

Az *Állatállomány eltartása* a községi lakosságnak elég gondot okoz. Mert, a bár jelentékeny terjedelmű és jó fütermőjű közlegelő majdnem teljesen fel van bokrosodva; széna nem terem elég; mesterséges takarmányt alig természetnek; a közös tarlólegeltetés pedig a rendszertelen szabadgazdálkodás miatt lehetetlen. Általában sok szénát vesz-

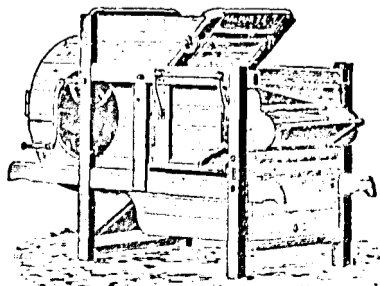
nek; egyik másik gazda 200—300 koronáért évenként és azonkívül 80—90 drb. szarvasmarhát bérelt legelőn tartanak el, ahol a nagy marha párjáért 36, a növendékért pedig 22 koronát fizetnek.

A közös legelő sürgős feljavítása tehát az állattenyésztés tekintetéből igen kívánatos és alig képzelhető el, hogy a tulajdonos közbirtokosság ilyen körülmények között, miért hanyagolta azt el ennyire.

II. A feljavítandó legelő részletes leírása.

A szóban forgó és egy, csak kevésbé tagolt, nagy *összefüggő testet* képező 385 kat. holdnyi legelő a község közvetlen szomszédságában fekszik, egy keletről nyugatra huzódó széles hegyháton és annak két oldalán, mintegy 380—500 m. magasságban a tenger színe felett. Határos: É. Ék. Ény. és Ny.-ról Bács község belsőrétegeivel, szántó és kaszálóival; D.-ről Szucsák község határával s illetve Szigeti Miklós erdejével, a Lészai-részesek közös legelőjével és szucsáki egyesek erdejével. Dk.-ról az erdélyi róm. kath. Statusnak Kolozsmonostor határában fekvő erdejével. *A dombvidéki jelleggel bíró* legelő területének nagyobb fele *D.-re* hajlik, kisebb fele pedig *É.-ra* lejt; változó alakulatánál fogva azonban egyes részei minden égtáj felé hajlanak. *A déli oldal* általában lankás és jóformán egyenes lejtésű; *az északi oldal* fent majdnem mindenütt meredek, alatta pedig talajcsuszamulások és suvadások folytán keletkezett keskeny és jó részben kopár, meredek martok, kisebb halmok és hepe-hupás részletek szakítják meg a teres helyekkel, lankás oldalakkal és szép völgyületekkel kedvesen változó legelőt. A feltalaj általában eléggé mély, jó minőségű vályog, amely a verőfényes oldalakon száraz és kevésbé televényes s illetve jobban kiélt, az észkos oldalakon üde, erőteljes és kivált az állatok által sürűbben járt helyeken televénydus. Az altalaj anyag és agyagos márga. A déli oldalon a Kisó mezőkutjától kiinduló hosszú, de nem nagy méretű és nem veszélyes jellegű vizmosásos árkon kívül, más számbavehető *talajsérülések* nincsenek. Annál több van azonban a legelőnek a falu felé néző, északi oldalán, ahol azok, mint a *rendszertelen és kiméltelen* legeltetés és az emberi hanyagság szégyenfoltjai, éktelenkednek! Ott van mindenekelőtt a községből kiinduló marhacsapás mellett lefutó és a csordák felhajtását nagyon akadályozó s illetve az amugy is agyagos és esős időben rendkívül sikos marhacsapáson, az állatok biztonságát nagyon veszélyeztető, meredek, omlósmartu, kétágu mély árok.

Attól keletre van az ennél kisebb, de a marhahajtás irányába eső Venice árka és még odább a mintegy 500 m. hosszú, 30—60 m. széles és 20—40 m. mély, igen meredek martu *Zalány árka*, amely azonban részben

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek

az „Európa“-szerte első helyen elismert kitünő szerkezetű és legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő **„EREDETI KALMÁR-ROSTÁK“** Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni.

KALMÁR ZS. és TÁRSA Hódmezővásárhely

Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

ERDÉLYRESZI VEZERKÉPVISELET SZÉKELY GAZDÁK SZÖVETKEZETE
Marosvásárhely, Székelyudvarhely és Seps-szentgyörgy.

bokros. A felhajtó marhacsapástól nyugatra szintén van néhány kisebb árok. Az északi oldalon egyebütt is, de különösen a Libakut körül, keskeny, meredek és teljesen kopár martok vannak, a melyek a rendetlen marhacsapásoknak több helyütt feltaposott részeivel együtt már messziről szembetűnnek. Ezeken kívül összesuvadott hepe-hupás helyek, kisebb-nagyobb szakadások, kitaposott sűrű marhāvnyek és más kisebb talajsérülések a legelő ezen részén mindenütt vannak, a mikhez a szórványosan és csoportosan nem nagy számban, a legelő déli oldalán is látható, friss és gypes vakondturások és hangyabolyok is számíthatók. A legelő nagymérvű elhanyagolását azonban leginkább annak rendkívüli módon való felbokrosodása mutatja. Egész területe ugyanis hatalmas példányokra kifejlődött galagonya, kökény és csipkerózsa, továbbá marhárágott gyertyán, bükk, tölgy, mogyoró bokrokkal hol ritkábban, hol sűrűbben, különösen a déli oldalon annyira van benőve, hogy helyenkint a bokrok között alig lehet eljárni és 1—2 kholdas bokormentes tisztásokat, a különben kevésbé benőtt észkos oldalon is alig lehet találni. Bátran mondhatni, hogy átlagban a legelő egész területének kétharmadát a haszontalan bokrok foglalják el, lehetlenné téve a fütermést és buján szaporitva az alattuk nem ritkán arasznyi vastag rétegben megtelepedett mohát. És mivel a marha csak a bokrok között járhat el és a talajt különösen a nedvesebb helyeken kitapossa, a bokrok töve, a mikhez a marha nem fér, a felszínből idővel kiemelkedett és a terület ezeken a helyeken elbuckásodott. Ezeket a buckákat természetesen a rajtuk megtelepedett moha is növeli. A legelő délkeleti részének mintegy 60 kholdjáról a bokrok 2—3 év előtt kivágtak, de mivel a munka nem volt alapos, újból kisarjadzottak. A bokrokon kívül, különösen a legelő északi részén szórványosan és csoportosan számos vadgyümölcsfa és néhány erdei fa van, a legelő déli részén azonban, a hol azokra nemcsak a legelő állatok védelme tekintetéből, hanem a talaj némi beárnyékolása és a fűnöves elősegítése végett is különösen szükség volna, csak szórványosan, kevés ilyen fa van. A legelő gyepezete az észkos oldalon levő tisztásokon és egyebütt is, ahol a bokrok között fű nőhet, mindenütt jó és tömött, sőt az itatók körül a trágyázott helyeken és a völgyületekben kiváló minőségű. A verőfényes, száraz és inkább kiélt oldalon azonban a gyepe nem olyan jó, s illetve ritkább és gyengébb minőségű, csak másodrendű, sőt helyenként harmadrendű. Hogy azonban a gyepezet trágyázással itt is mennyire megjavítható, azt legjobban a Kisó mező itató körül lehet látni, ahol a füvezet szintén elsőrendű. Ugyanott az állandó delelőn azonban a tultrágyázás folytán, már a gyomnövények hatalmasodtak el. Herefélék a legelőn mindenütt vannak s úgy látszik, azok tenyésztésére a

talaj kiválóan alkalmas. Kiváló előnye ezen legelőnek még az, hogy vizben nem szűkölködik. Az északi oldalon van ugyanis a térképábrázlaton körülbelül megjelölt helyeken négy: I. Sáros kut, II. Kicsi kut, III. Liba kut, IV. Rózsás kut, a déli oldalon meg egy V. Kisó mező-kut eléggé bő és jóízű, de gyatrán és hiányosan felszerelt vedres kut illetve csordaitató, a melyek olyan kedvezően fekszenek, hogy 30—100 m. csővezetékekkel mindégynék vizét csorgóra lehetne venni és egy-egy mintaszerű itatót berendezni.

(Folyt. köv.)

A községi állattenyésztési és biztosítási szövetkezetekről.

(Tájékoztató.)

II.

1. §. Biztosíthatók 3 hónapnál idősebb, 12 évesnél nem öregebb szarvasmarhák, (bivalyok is).

Azon szövetkezetekben, melyekben a 16 és esetleg sertésbiztosítás is megengedett, biztosíthatók az 1 éven felüli, 14 évnél nem idősebb lovak és 6 hónapnál idősebb tenyészkocák és kanok.

2. §. Biztosításra nem vehetők fel a bejelentéskor betegségre gyanus, lesoványodott, foghijas vagy fogatlan állatok.

Ha valamely községben ragadós betegség fordult elő azon állatfajban új biztosítás csakis a hivatalos zárlat feloldása utáni 8-ik napon vehető fel.

3. §. Minden szövetkezeti tag köteles összes biztosítható állatait biztosítás végett a községi szövetkezethez bejelenteni.

A községi szövetkezet igazgatósága a bejelentett állatokat megvizsgálja és megbecsüli és ha azt szükségesnek tartja, állatorvos által is megvizsgáltatja; ezen vizsgálat és becslés eredményét az e célra szolgáló törzslapba beírja. Ha a biztosítás elfogadtatott, a törzslapok szolgálnak kötvénykönyv gyanánt, melyről a szövetkezeti tag másolatot kaphat.

A szövetkezeti tag köteles a biztosításra való bejelentés alkalmával a bejelentett állat hibáit és fogyatkozásait is bemondani és nem szabad semmit elhallgatni, ami a biztosítási kockázatra befolyással, illetve fontossággal bír. A szövetkezeti tag köteles állatállományát évenként, minden év december hó végével megvizsgáltatni és megbecsültetni. A községi szövetkezet a biztosított állatok értékét évközben is leszállíthatja és a fél kivánságára évközben fel is emelheti.

4. §. A biztosítás az állatok elhullása esetére, szarvasmarhánál és sertésnél ezenkívül a szükségessé vált és a községi szövetkezet által elrendelt kényszervágás esetére szól, mikor az elhullás vagy kényszervágás, betegség, bal eset vagy tüzkár folytán a szövetkezet működésének területén, e biztosítási időtartam alatt következik be, illetve foganatosított. Bármily okból beállott értékcsökkenés, sem a biztosítás sem a kártérítés tárgyát nem képezi.

Lépfeneelhullásnál kártérítésnek csak akkor van helye, ha a szarvasmarha az évenként elrendelt ojtás alkalmával a szövetkezet által adott védojtóanyaggal lépfene ellen beojtatott; évközben beszerzett állatoknál pedig, ha az állat a beszerzés után azonnal a szövetkezet által adott ojtóanyaggal lépfene ellen beojtatott.

Ugyanez áll sertéseknél, ha az igazgatóság orbánc elleni védojtást rendelt el és végre az összes állatokra, ha bármily betegség ellen általánosan elfogadott védo- vagy gyógyító ojtás a községi szövetkezet vagy a központ által elrendeltetnek.

Tűz által okozott károokra csak azon esetben terjed ki a kártérítés, ha a szövetkezeti tag biztosított állatállománya 10 drbnál kevesebb, vagy ha az állatok tüzkár ellen más biztosító társaságnál biztosítva nincsenek.

5. §. A szövetkezeti tagság megszűntével, a biztosítás is megszűnik.

6. §. Ha a szövetkezeti tag állatait rosszul takarmányozza, rosszul gondozza, vagy tulerölteti, az igazgatóság jogosítva van, az ily szövetkezeti tag állatai értékét leszállítani, vagy pedig a biztosítást bármikor beszüntetni, de a befizetett biztosítási díjra a szövetkezeti tag minden igényét elveszti.

7. §. A biztosítás bármikor veheti kezdetét, de mindig a naptári év végével végződik. Állatbiztosító Társaság, mint szövetkezettel megkötött szerződés alapján, minden évben a biztosítás felvételekor, az évközben beszerzett állatok és minden értékszaporulat után is, a szarvasmarhák értéke után 1%, a sertések és lovak után pedig 2% biztosítási díjat, valamint az évközben előforduló károk arányában kivetett biztosítási díjat, az igazgatóság által meghatározott időközökben, a felszólítástól számított 8 napon belül a szövetkezet pénztárába befizetni, azonban oly korlátozással, hogy az egy év alatt befizetett összes biztosítási díj a szövetkezeti tag szarvasmarha állománya biztosítási értékének 5%-át, lovaknál és sertéseknél a biztosított érték 10%-át meg nem haladhatja. Biztosítási díj csakis a káreset beálltakor meglévő állatai értéke után vehető ki.

9. §. A szövetkezeti tag tartozik állatállományában évközben előfordult összes változást, eladást, vételt, cserét 3 napon belül a szövetkezet igazgatóságának bejelenteni; az igazgatóság ezen változást a törzslapra rávezeti. A saját tenyésztéséből eredő szaporulatot a szövetkezeti tag akkor tartozik bejelenteni, mikor az állat biztosításra alkalmas korba lépett. (Lásd 1. §.)

Ha a szövetkezeti tag biztosított állatja másnak birtokába megy át, a biztosítás érvénye megszűnik.

Az eladott állat más ugyanazon fajtájú, hasonértékű állattal helyettesíthető, ily állatok felvételekor esedékes biztosítási díj, csakis az esetleges értéktöbblet után fizetendő. A fizetett, vagy esedékessé vált biztosítási díj nem térítetik vissza. Minden csereállatért 40 fillér átíratási és vizsgálati díj fizetendő és minden ujonnan beszerzett állat az igazgatóság által megvizsgálandó.

Kártalanított állatok nem helyettesíthetők.

10. §. A szövetkezeti tag köteles állatai megbetegedését a szövetkezet igazgatóságának rögtön bejelenteni. Az igazgatóság intézkedik, ha azt szükségesnek találja, az állatorvosi gyógykezelés, kényszervágás vagy egyéb módon való értékesítés iránt, vagy pedig utasíthatja a felet az állat megfelelő gondozására, ápolására és takarmányozására és elrendelheti, hogy az állat bizonyos ideig istállón tartassék és munkától elvonassék. A szövetkezeti tag köteles az igazgatóság utasítását és rendelkezését pontosan és mindenben teljesíteni és végrehajtani, minthogy különben kártérítéshez való jogát elveszti.

A szövetkezeti tag köteles halaszthatatlan életveszélyes esetekben, minő a dobkór (fel-

Gazdáink figyelmébe!

Sertéseket bizományilag a legmagasabb árak mellett értékesítünk.

Felvilágosítással szolgál

a Székely Gazdák Szövetkezete, Marosvásárhely.

fuvódás) fulladás veszélye, súlyos csonttörés, a kényszervágást végrehajtani és az esetet a szövetség igazgatóságának rögtön bejelenteni. Az igazgatóság az esetet megvizsgálja és az értékesítés iránt intézkedik.

Az igazgatóság minden értékesíthető részt saját számlájára értékesít és a befolyt összegeket bevételként; a károsult szövetségi tag pedig a kártérítést egy összegben kapja.

11. §. A szövetségi tag köteles a kárt a szövetség igazgatóságának rögtön bejelenteni. A szövetség igazgatósága intézkedik a belátása szerint szükséges boncolás iránt. A szövetségi tag felelős, hogy a hulla boncolásig épségben maradjon.

12. §. Az állatorvosi gyógykezelési és boncolási költségeket és a gyógyszereket a községi szövetség fizeti, a fuvart a szövetségi tag tartozik természetben adni, vagy a szövetségnek a fuvarköltséget megtéríteni.

A szövetségi tagok szarvasmarhái évenként lépfene ellen beoítandók és kötelesek a szövetségi tagok állataikat az ojtáshoz az igazgatóság által megállapított időben és helyre állítani. Ez esetben az ojtóanyagot a Magyar Kölcsonös Állatbiztosító Társaság mint szövetségi tag ingyen adja a községi szövetségnek, illetve a szövetségi tagnak, az ojtás állatorvosi költségeit pedig a szövetség viseli.

13. §. A biztosított érték 80% a, vagyis minden 100 korona érték után 80 korona képezi a kártérítés tárgyát, 20% erejéig a kockázatot a szövetségi tag viseli.

14. §. A herélési és szállítási kockázatra, háboru, zendülés, földrengés, árvíz által okozott károokra; a szövetségi tag, cselédei vagy alkalmazottai hanyagsága, vagy mulasztása által okozott, valamint azon károokra, melyek a biztosítás kezdete után 35 napon belül következtek be és ezen kár oly betegség folytán keletkezett, mely betegség már a biztosítás kezdete előtt fennállott, még ha ez külsőleg észrevehető nem is volt, a községi szövetségi biztosítás nem terjed ki.

15. §. A községi szövetség biztosítási ügyekben, mint a Magyar Kölcsonös Állatbiztosító Társaság mint szövetség meghatalmazottja jár el, miért is az összes biztosítási ügyletből kifolyó pereknél a Magyar Kölcsonös Állatbiztosító Társaság mint szövetség budapesti székhelye szerinti bíróság illetékes.

IRODALMI SZEMLE.

Szőlő és pince. Ezen a címen Szilárd Gyula csákvári földmivesiskolai tanár tollából érdekes szakmunka jelent meg, melynek célja a kis és középszüllőbirtokos közönség tájékoztatása arról, a mit a tudomány és gyakorlat nyújt a szőlőművelés és borgazdaság terén. A könyv legfőbb érdeme, hogy gyakorlati tapasztalaton alapuló fölvilágosítást ad. Két részre oszlik, a melyek közül az első a *szőlőművelést* tárgyalja. Elsősorban a szőlő eredetéről és fajtáiról szól, magyarázza az európai és amerikai fajta különböző sajátosságait és leírja a szőlő táplálkozását, belső és külső alkotását s külsejét és szaporítását. Szól ezután a szőlőtől különböző neméről és annak előkészítéséről a betelepítés előtt. A telepítés előtt elmaradhatatlan munka a földforgatás. Ezután következik a szőlőföld trágyázása, melyre nézve számos szakszerű tanáccsal szolgál. A szőlőgazdaságban szükség van istálló trágyára, melyet pótolhat a komposzt és venyigekomposzt, a szárított sertéstrágya, a mesterséges, foszfor, kálit-trágya stb. Ezután a helyes szőlőtelepítés szabályait jelöli meg, míg a következő fejezet elősorolja a szürettől szüretig végzendő munkát. Részletesen szól a szőlő károsodásáról, betegségéről és ellenségeiről, végül pedig a filloxéra ellen való védekezést fejtegeti. A második rész a *borgazdaságról* szól. Ez is praktikus tanácsokat foglal magában a szüretéről, erjedéséről, az ó- és ujbort kezeléséről. A könyv végén a szerző az új bortörvényt és a szőlő- és bortermelés előmozdítására szolgáló intézményeket ismerteti.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ Tojásképző tyukeleség. Most tél-viz idején nemcsak az ország fővárosában, hanem még a legkisebb vidéki városkában is igen drágák a tojások, úgy hogy egész bátran állíthatjuk, miszerint azokból darabját 8-10 filléren alul sehol sem lehet beszerezni. Tekintettel erre a körülményre, azt hisszük, nem lesz épen felesleges, ha tenyésztőinket felhívjuk arra, hogy különösen ebben az időszakban tartsák jól és meleg helyen tojóikat. Igen jó és olcsó eleség a csirázott zab és árpa, ugyanis ezen eleségek igen jó hatással vannak a tojáshozam fokozására. Ezen eleséget úgy állíthatjuk elő, ha a zabot vagy az árpát 24 órán át vízben áztatjuk. Ezen beáztatás után öntsük le a vizet és az árpát vagy zabot olyan lapos ládába szórjuk, melyeknek fenekén az árpánál és zabnál kisebb lyukacsok vannak, hogy a víz azokról teljesen lecsuroghasson. Egyben megjegyezzük, hogy ezen gabonaneműeknek 5 centiméternél magasabban nem szabad a ládában állni.

Célszerű lesz ezen ládákat egymás fölé állítani, hogy azok először kevesebb helyet foglaljanak el és másodsor ne kellessen minden ládát külön-külön reggel és este langyos vízzel meglocsolni, hanem csak a legfelsőt, mivel azon azután a víz (a ládák lyukaiknál fogva) végig le fog csurogni. A helyiség hőmérsékletéhez képest, ahol ezen ládák fel vannak halmozva ezen gabonaneműek 10-14 nap múlva annyira ki fognak csirázni, hogy azok már feletethetők lesznek. Hogy ezen eleség minél olcsóbb legyen, zab- és árpaocsut is használhatunk erre a célra.

A fenti eleségen kívül még igen jó eleség a főttburgonya és csontlisztkeverék is és pedig olyan arányban, hogy 4 rész főttburgonyához 1 rész csontlisztet kell adni. **B. E.**

+ A tojáshej színe a kereskedelemben. A sárgahéj-fehérhéj harcának oka Angliából vett információk szerint most kiszült. A »National Poultry Organisation Society« épen az ellen küzd, hogy a fogyasztókat felvilágosítsa, miszerint a színnek a tojás jóságára semmi hatása nincsen, de igenis a nagyság, súly és friss volta az egyedüli mérvadó tények. Lohad is a sárgahéj iránti előszeretet. Mr. Geo. A. Palmer Anglia baromfi szakértőinek (szert) legjobbika nem is tudja az angolok sárgahéj iránti előszeretetét mással, mint a tisztaságérzettel indokolni. Nézete szerint t. i. a tisztátalanság minden fehérhéjú tojáson jobban észlelhető, mint a sárgahéjun. Ezért ajánlja, hogy a farmon a fészkekben a legnagyobb tisztaság uralkodjék és ha mégis tisztátalanság mutatkoznék, ajánlja a tojások lemosását langymeleg szappanos vízben egy kis flanel ruha megdörzsölésének segítségével vagy pedig a tojások csak némileg savanykás ecetes vízben áztatandók kb. 1 óra hosszat és eltevés előtt mindkét utasítás használata után szárazon megtörölnökök.

+ A természetes és müoltó. A tejoltó a tejből levő sajtanyagot megalvasztó hatását annak a sajátos anyagnak köszöni, mely a gyomor egyes mirigyjeiben termelődik és *ferment* anyagnak nevezetik. Ezt az anyagot még nem tudják mesterségesen előállítani, ezért igazi oltót csak gyomorból — borju bárány és malac oltógyomorból — lehet készíteni, amolyan közönséges módon, mint ahogy a juhászok szelvényben készíteni szokták; — vagy pedig gyárilag készítik az ugynevezett *müoltót*, amelyet por és folyadék alakjában is forgalomba hoznak. A müoltó határozottan jobb a közönséges oltónál. főként azért, mert mindig egyenlően erős, azaz egyforma hatású, és mivel tartós, tehát nem romlik olyan hamar, mint a természetes oltó. Különösen a poralaku oltó marad hosszú ideig változatlan, ha száraz helyen tartjuk. Az oltó fermentanyaga elveszti azonban hatását, ha erős hidegben megfagy; a 0 fokra lehűtött tejet azonban hosszabb idő alatt ugyan, de mégis megolvasztja. A folyadékos oltó hatása szembetűnően csökken, ha 10 C. foknál

magasabb hőmérsékletre fölmelegítjük, holott ellenkezőleg a poroltót 100, sőt 130-140 fokra is fölmelegíthetjük anélkül, hogy hatása gyengülne, de csak abban az esetben, ha a magas hőmérsékletnek csak rövid ideig, $\frac{1}{4}$ vagy legfőkébb $\frac{1}{2}$ óráig lesz kitéve. Ez a körülmény is csak a poralaku oltó jobb voltát igazolja. Közönséges, házilag készült oltót használva — ne mulasszuk el megszütni és jól bedugaszolt üvegben száraz hűvös helyen eltenni. Szüretlen használva az oltót, a gyomor hártáinak foszlányai is a tejbé kerülnek és a belőle készült sajtot kellemetlen ízűvé teszik s foltokat okozva a sajt színét rontják. Szüretlen oltót ma már csak a legprimitív módon dolgozó sajtosok használnak. Ilyen sajtokkal azonban csak szegény vall a gazda és semmiképp sem konkurálhat azzal, aki müoltóval készíti sajtjait.

+ A gyertyacseppek ruhából való eltávolítása. Általános szokás a gyertyacseppeket a ruhából úgy kivenni, hogy azokat itatópapírral leborítják és tüzes vasalóval addig vasalják, míg nem tisztának látszik. Pedig ha a ruhát por éri, újra látszik a folt, mely kefélet által sem mulik el. Legjobb szárazon kezeinkkel kidörzsölni a gyertyacseppeket (és nem felolvasztani azokat), közben kefélni és a mi csekély homályos folt visszamaradt, azt borszesszel, melybe egy darab flanelt mártunk, tisztítjuk ki.

+ Tentacseppeket eltüntető itatós papiros. Itatós papiros, mely oxálsav oldatban van megáztatva azután kiszáritva, az irományunkra ejtett tintacseppeket nemcsak felszívja, hanem az odatapadt részt fel is bontja, ha a tinta indigót vagy anilin festéket nem tartalmaz. Az ily módon láthatatlanná tett tintafolt, vagy írás ferociánkáliummal vagy gallussavval újra előtűnik.

+ Olajos hordók tisztítása. A zsiros, vagy olajos hordókat — hogy más célra is lehessen használni — a következő módon kell kitisztítani: Minden hordóra vegyünk 1 kiló meszet, tegyük azt a hordóba s hagyjuk benne addig, amíg szétporlad, azután jól bedörzsöljük vele a hordó falait s ezt több napon át ismétljük. Ezáltal a hordót zsírjától tökéletesen meg lehet tisztítani s kellemetlen szagát is elvenni. Akinek gőz áll rendelkezésére, a munkát gyorsíthatja azáltal, hogy a hordóba forró gőzt bocsát, mely a zsiros részeket a fáról különválasztja. De azért azt ilyen hordók bortartására nem használhatók.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

A földművelésügyi miniszterium új ügybeosztása. A földművelésügyi miniszter új ügy- és személybeosztást létesített, mely 1910. január 1-én lépett életbe. Az új ügybeosztás szerint Mezőssy Béla és Ottlik Iván államtitkárokon kívül Losonczy Mihály miniszteri tanácsost, a lótenyésztési osztály főnökét államtitkári hatáskörrel ruházta fel.

Földművelésügyi kinevezés. A földművelésügyi miniszter a mezőgazdasági termények termékek és cikkek hamisításának tilalmazásáról szóló törvénycikk értelmében szervezett állandó fölülbíráló tanács elnökévé Szomjas Lajos dr. miniszteri osztálytanácsost nevezte ki.

Pálmafónósu kalapgyártás Magyarországon. Hajdunánás szinmagyar lakosai körében évek óta jobban és jobban kifejtett a szalmakalapgyártás népipara. Ezidőszert nem kevesebb, mint nyolc szalmagyártó ipartelep van Hajdunánáson, noha a durva szalmakalap iparnak állandóan rosszabbodik a piaca és az új balkán-szerződés még azzal is fenyegetnek, hogy egyik legjobb piacunkat veszítik el. Ezzel szemben pedig az vendő figyelembe, hogy finomabb szalmaárúkból Magyarországra évenként két és félmillió korona értékű áru jön be. Egyrészt a szalmafónó iparral foglalkozó nép érdekében, másrészt a külföldi behozatal ellensúlyozására a földművelésügyi miniszter

Hajdunánáson háromszáz munkásnőnek finomabb pálmefonású kalapgyártás elsajátítására háziipari kurzust rendeztet és a szalmafonásban amugy is rendkívül ügyes nánási nép oly feltűnő és mindenképpen versenyképes árut készit, hogy a magyar pálmakalap semmivel sem lesz minőségben kifogásolható a drága olasz és amerikai pálmefonású kalapoknál. Megjegyzendő, hogy Európában a hajdunánási pálmefonású kalapkészítő telephez hasonló csak egy van. Elzárban. A nánási legujabb divatmodellek szerint készülő pálmakalapok már a jövő nyáron forgalomba kerülnek.

A cukorrépa díjkezdvevénye. A kereskedelemügyi miniszter a cukorrépa, répaszelet és méziszap fuvardíjteleinek tervbe vett felemelésétől az érdekeltek előterjesztése alapján eltekintett. Ennélfogva e cikkekre nézve az 1909. évi díjkezdvevényi jegyzékben körülírt díjkezdvevények az 1910. évben is változatlanul megmaradnak.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Kopár területek erdősítése.** A földmivelésügyi miniszter most osztotta ki az 1904. évben létesített kopárerdősítésekre kitűzött jutalmakat. A két első 1000 koronás nagyjutalmat Tatrang község (Brassó megye) és Veszprém város nyerték el. A két 800 koronás nagyjutalmat Resinár község (Szeben megye) és a pillisvörösvári volt urbéresek, a két 600 koronás nagyjutalmat Kereszténysziget község (Szeben megye) és Reményi Mátyás erősi (Háromszék megye) kapta meg. A három 500 koronás elismerő jutalmat Zsákó István (Bakaj felfalu), Mese község (Nagyküküllő megye és Ilyefalva község (Háromszék megye) érdemelte ki. A három 400 koronás elismerő jutalomba Gajár község (Pozsony megye), a széleskúti volt urbéresek és Szénaverős község (Kisküküllő megye) osztoztak. A három 300 koronás jutalomból csupán egy került kiosztásra, melyet Dióssy Aladárné szül. Maasburg Berta bárónő (Ipolyvarbó) nyert el. Ezenkívül négy versenyző nagybirtokos: báró Ragályi Ferencné szül. Balassa Emma bárónő, borhi Borhy György, gróf Teleky László Gyula és gróf Esterházy Miklós Móríc hazai festő- és szobrászművészek által készített emléktárgyakkal jutalmaztattak meg kopár erdősítéseikért. Gajár község és a széleskúti volt urbéresek a jutalmon kívül még 100, illetve 150 korona pénzsegélyt is kaptak. A pénzjutalmak kétharmad része a versenyző birtokost egyharmad része pedig az erdősítést teljesítő erdőtisztet illeti. Az erdősítések fogantatása körül érdemeket szerzett 19 alkalmazott között ezenkívül még 2270 korona jutalom osztatott ki, végül Henning János Széna verős község birájának és Müller János a pillisvörösvári volt urbéresek elnökének az illető főispánok utján miniszteri elismerés jutott osztályrészül. A beerdősített kopárterületek összes kiterjedése 690 katasztrális hold.

— Gazdáink és a gépolajok ellenőrzése.

A Köztelek igen életrevaló eszmét pendit meg, midőn arra irányítja a figyelmet, hogy gépolajjal üzött családokat az Omge igyekezzék meggátolni. Az országban mintegy 22,000 cséplőgép működik, amelyeknél az olajsükséglet majd másfél millió koronára rug és cséplés után egymást érik a panaszok, hogy rossz minőségű és hamisított olajokkal károsítják a gazdákat. Persze egy-egy gazdának aránylag sokkal kevesebb olaj kell, semhogy minta után vásárolván, a küldött olajat egyidejűleg vegyelemeztesse,

s akkor már nem igen tud védekezni, ha a küldeményt átvette. A terv szerint tehát akként kell ezt a kérdést megoldani, hogy az Omge gondoskodjék arról, hogy a hozzá forduló gazdák olajsükségletét a legszigorubb ellenőrzés mellett elégítsék ki. Ez az ellenőrzés nemcsak a mennyiségre és a minőségre terjedne ki, hanem az árak tisztességes megszabására is.

— **Az Országos Magyar Méhészeti Egyesület** rendes évi közgyűlését a Köztelek Szilassy Zoltán elnöke alatt tartotta meg. Elnök tolmácsolja az egyesület elnökének gróf Zichy Aladár ő felsége személye körüli miniszternek üdvözlését, kit országos teendői gátolnak meg a közgyűlés vezetésében. Szívélyesen üdvözölve a megjelent közgyűlési tagokat, az elnök utal arra, hogy épen a méhészeti ügyek kifejtésében van nagy szükség az összetartásra. Darányi miniszter a kis emberek igaz barátja a méhészet fejlesztésére mindent elkövet, de e mellett nagy szükség van a társadalmi munkára. Fájdalommal említi fel, hogy ma hiányoznak azok a régi munkások a méhészet terén, minők Göndöcs Benedek, Grand Miklós és a maig élő br. Ambrózy voltak. Az egyesület első feladata tömör központi szövetségbe gyűjteni az autonómia teljes megőrzésével a méhészettel foglalkozó különböző szervezeteket, a mi a Budapesten a jövő évben tartandó magyar-osztrák német méhészeti vándorgyűlés alkalmával bizonyára meg is történik. A nagy tetszéssel fogadott elnöki megnyitó után sorra kerül az évi jelentés, melyhez Borszék Soma szól, hangoztatván a társulás szükségét, kiemelve Szilassy Zoltán ügyvezető elnök munkájának sikerét Oroszy Jenő indítványára a közgyűlés táviratban üdvözli Darányi és gróf Zichy Aladár minisztereket. A közgyűlés a jelentést Gremsbreger Antal felszólalása után elfogadja s ennek kapcsán azt az óhaját fejezi ki, hogy az állam anyagi erejéhez képest a méhészeti vándortanítók száma szaporíttassék. Ezután a közgyűlés jóváhagyja a mult évi zárószámadásokat és vagyonmérleget megadván a felmentéseket minden irányban, majd megállapítja a jövő évi költségelőirányzatot.

— **Nemzetközi kertészeti kiállítás.** Az »Országos Magyar Kertészeti Egyesület« negyedszázados főnállásának megünneplésére Budapesten nemzetközi kiállítást rendez. A miniszter rendeletére az államvasut igazgatósága most értesítette a rendező-bizottságot, hogy a kiállításra szállítandó külföldi és hazai tárgyakra ugy az államvasuton és a kezelése alatt álló h. é. vasutakon, valamint az összes önálló hazai vasutakon és az osztrák és bosznia-hercegovinai vasuton a díjmentes visszajuttatásban álló szállítási kedvezményt engedelmelte. A kertészeti egyesületnek azt a kérelmét, hogy a kiállítók a kiállítás alkalmával menetdíjkezdvevényben részesüljenek, az államvasutak igazgatósága nem teljesítette. A kiállítás tiszteletdíjai újra szaporodtak, amennyiben Kolozsvár, Pozsony város, Szabolcs, Nyitra és Sopron vármegye törvényhatósága, végül Bogyai Gyula budapesti mű és kereskedelmi kertész ajánlottak föl a kiállítók jutalmazására tiszteletdíjat. Az adományokból összesen 3880 korona és hét tiszteletdíj-tárgy áll a rendezőségek rendelkezésére. A kiállításra vonatkozó minden felvilágosítással készséggel szolgál az Országos Magyar Kertészeti Egyesület titkársága (IV., Koronaherceg utca 16. szám).

— **Szeszgyári szárított moslék.** Hirsch Ödön kolozsvári szeszgyártulajdonos a következő felterjesztést intézte a földmivelésügyi miniszteriumhoz:

»Tisztelettel jelentem, hogy a kolozsvári magyar u. 43. sz. alatti ipari szeszgyáramban f. év január, február és március hónapjaiban mintegy 3000 mm. (háromezer métermázs) szárított tengeri moslékot fogok termelni.

Mai készletem körülbelül 150 mm. (százötven métermázs).

Ez az egész mennyiség ebben az évnyegyedben a hazai gazdaközönség rendelkezésére fog állani. Tisztelettel jelentem továbbá miszerint nem kívánok élni azzal az engedéllyel, hogy a vonatkozó rendeletben körülírt feltételek mellett külföldön is értékesítem a moslékot.

Mély tisztelettel kérem a Nagyméltóságú m. kir. földmivelésügyi miniszteriumot, hogy méltánylással erre az elhatározásomra, miszerint kizárólag a hazai fogyasztásnak tartom fenn az egész termelést — a hazai gazdaközönséget, a gazdasági egyleteket, akadémiákat és iskolákat e kitűnő tiszta tengeri moslék gyártmányomra figyelmeztetni és a beszerzésre nézve, hatósági körén belül ezeket hozzám utalni kegyeskedjék.

Jelen tisztelettelyes beadványom másodpéldányait tudomásul vétel végett megküldöm a kolozsvári kir. Pénzügyigazgatóságnak, az Erdélyi Gazdasági Egyletnek és a m. kir. kerület gazdasági felügyelőségnek Kolozsvárt.

A Nagyméltóságú M. kir. földmivelési Miniszteriumnak.

Kolozsvár, 1910 január 1-én.

Kiváló tisztelettel
alázatos szolgálja.

Hirsch Ödön.

Felhívjuk gazdaközönségünk figyelmét erre a körülményre. A szárított szeszgyári tengeri moslék — olcsóságánál és könnyen szállíthatóságánál fogva — kiválóan hasznos takarmányul szolgál és legtöbb háziállatunkkal sikerrel etethető. Bővebb felvilágosítás és beszerzési feltételek fennnevezett gyárostól megtudhatók.

— **A nemzetközi mezőgazdasági intézet.** A római nemzetközi mezőgazdasági intézet befejezte második közgyűlését. Az intézet fejedelmi alapítója, az olasz király látogatásával tisztelte meg a közgyűlést, a hol Miklós Ödön, a magyar állam képviselője üdvözölte. A király a későbbi cercle alkalmával többeket tüntetett ki megszólításával, így a magyar állam képviselőjét is, kinek gratulált az elért sikerekhez. A földmivelési miniszter Bernát Istvánt, Rubinek Gyulát és Róth Lóránt miniszteri tanácsost bizta meg a magyar kormány képviselővel. A közgyűlés egyik fontos tárgya volt Miklós Ödön nagyérdékű előadása a nemzetközi márdárvédelemről, mely nagy tetszést aratott.

— **A nagyváradi püspöki birtokok házikézelésben.** Az elhunyt Szmeccsányi Pál püspök, midőn a püspöki javakat átvette Nagyváradon kormányzati programmal állította fel a bérletben lévő püspökségi birtokok visszavételét. Bekövetkezett halálával sem szenvedett változást ez a program, amennyiben a székesédes ideje alatt a vallás és közoktatásügyi miniszter is hozzájárult az első lejárt bérlet házikézelésbe vételéhez s így f. é. október 1. óta a nagyváradi püspökség ősi-patai gazdasága is házikézelésben van. A bérleti rendszer kiküszöbölését folytatja a püspöki javak világi gondnokához most érkezett 147586 számú vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet, mely szerint az 1910. év október 1. napjával Atnyás, Erdőpata, Püspökradvány puszták és a pocsjaitag birtok kerülnek ismét házikézelésbe. Az ujonnan saját kezelésbe vett birtoktestek szükséges beruházásai Erőss Rezső jószágigazgató felügyelete alatt folynak.

— **A len termelése és feldolgozása.** A lentermesztés és feldolgozás tanulmányozására Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter Gombossy Antalt külföldi tanulmányútra küldötte. Gombossy ezzel a megbizással most indul másodszor külföldre, előzőleg Belgium és Franciaország lentermesztését tanulmányozta és ismerette a miniszterhez intézett jelentésében. Most utja Írországra vezeti, a hol másfél évet tölt, majd a francia lentermesztés és feldolgozó ipar képezi tanulmányainak anyagát.

— **Méh és mézbeviteli tilalom.** Az Angolország méhállományában kiütött méhbetegség behurcolásának a meggátolása végett a transvaali képviselők törvényt szavaztak meg, mely a méheknek és a méznek Transvaalba való bevitelét tiltja.

— **A malmok redukálják az üzemet.** A hosszulejárati lisztszerződések ügye végképpen meghiusult s most egy újabb akcióra készülnek a malmok. Redukálni akarják az üzemet. Ugyanis a lisztüzlet nem olyan kedvezően alakult, mint ahogy azt a kampány kezdetén hitték Ausztriában, a magyar lisztfogyasztás legnagyobb piacán, az osztrák malmok versenye rontja a magyar lisztüzlet eredményeit s ilyen körülmények között a malmok redukálják az üzemet. Elvben már elhatározták, s a tárgyalások most abban az irányban történnek, hogy hetenként egy vagy két napig szüneteljenek-e a malmok üzemei.

— **Követésre méltó példa.** Beszterce-naszód vármegye legutóbbi közgyűlése követésre méltó szabályrendeletet alkotott, melyben a tízenöt évesnél fiatalabb gyermekeknek a dohányzást megtiltja. A szabályrendelet kimondja, hogy Beszterce-naszód vármegye területén egészségi és tüzendészeti szempontból tilos, hogy a tízenötödik életévüket még be nem töltött gyermekek dohányozzanak, dohányt, szivart, szivarkát és gyújtót vegyenek vagy elfogadjanak, vagy maguknál hordjanak. A dohányozó és tüzelő szereket a gyermekeknek eladni, vagy átadni szintén tilos. A szabályrendelet szerint e tilalmak megszegése kihágás és 100 koronáig terjedhető pénzbírsággal büntethető. A szülő, gyám, gondnok és családfele köteles arra ügyelni, hogy a rábizott gyermek az előírt tilalmat betartsa. Amelyik szülő, gyám, gondnok vagy a gyermekeknek a felsorolt kihágást alkotó cselekményt megengedi, vagy elnézi, szintén kihágást követ el és büntetendő.

— **Magyar ember levele Argentínából.** Veszprémmegye bársonyosi illetőségű Tóth P. Nándor jó néhány esztendeje már, hogy ügynökök hazugmeséi által csalogatva elhagyta hazáját. Nem egyedül ment. Magával vitte családját, meg egy köteg magyar könyvet. Az évek multak, a család szaporodott, a könyvek pedig egyre nyűttek, fogytak. Tóth P. Nándor ekkor érezvén a magyar szellemi táplálék hiányát, Darányi Ignác földmívelésügyi miniszterhez fordult, kérve, hogy számára magyar olvasmányokat küldjön. A délamerikai magyarok életviszonyait jellemző levél a »kérj adatik, zörgess nyittatik« bibliái idézettel kezdődve így folytatja: »Ugy szólok minisztersegédhez, mint igaz magyar, ki minduntalan hazakivánczik — és mihelyt annyi tehetségünk lesz, hogy ott-hon legalább egy kis házat s hozzá 10—12 hold földet vehetünk, mindjárt haza is megyünk, mert ebben a mostoha hazában csak nyomor az élet. Nem úgy van ám, mint azok a népbolondítók mondták, hogy itt csak gazdagok vannak. Mink hittünk nekik. Mink is azt hittük, hogy Amerikában majd földesurak leszünk s elhagytuk hazánkat, nagy biztonságban vitorláztunk Amerika felé. Csak akkor tudtuk, mekkorát csalódtunk mikor már itt voltunk De már akkor késő volt. A mi kis pénzünk volt az elfogyott az uton, csakis dolog után kellett nézzünk ismét. Nagy nehezen kaptunk is. De csakis nagyon csekély fizetést adtak, mivel hogy az itt való nyelvet nem értettük. Ez még jobban elkeserített bennünket, mert úgy kellett mutogatnunk, mint a némáknak. Ha valamit magyarul beszéltünk akkor pedig kinevettek és csufat úztek belőlünk. Tehát úgy is gondolhatji minis ter ur, mennyit szenvedtünk, mire egy kicsit begyakoroltuk magunkat a Casztelan nyelvre. De akkor mindjárt elhatároztuk magunkat, hogy haza megyünk, mihelyt tehetségünk lesz. Igaz hogy már van 600 pesánk, de az még kevés megindulni, tehát elhatároztuk, hogy még egy pár évig itt leszünk s azután az Uristen segítségével megindulunk hazafelé. Most már az a legnagyobb bajunk, hogy a magyar olvasmányokból kifogytunk,

tehát felkérem a Miniszter Urat, ha lenne szives valami magyar olvasmányt küldeni, mert itt nem lehet kapni, azután meg nem szeretném azt elfelejteni, amit Magyarországon tanultam.« Darányi miniszter teljesítette a derék magyar kérését és a minisztérium könyvtárából egy gyűjtemény népies irányú könyvet küldetett Toth P. Nándorék címére (Colonia Corpus Micionos Rep. Argentina).

— **Magyar címer a vasuti kocsikon.** A kereskedelmi minisztérium már régebben elrendelte, hogy a Máv. összes kocsijaira fessék rá a magyar címet. A címerrel ellátott kocsik szombaton kerültek először forgalomba és a pályaudvarokon általános feltűnést keltek. A címer piros-zöld színű fehér mezőben igen jól fest a kocsikon. Ilyen címeres vasuti kocsik vannak a német, olasz és orosz vasutak összes vonalain.

— **Üveg, amely nem törik.** Egy francia mérnök szabadalmat kért egy olyan üvegkompozícióra, amely nem törik. Ez az új üveg $\frac{7}{8}$ —1 coll vastagságu és állítólag vasutéseknek is teljesen ellentáll.

— **Minden gazdaságban nélkülözhetetlen a lovak, szarvasmarhák, juhok, sertések, szárnyasok, szóval az összes háziállatok erősítésére, edzésére és egészségük épségben tartására legujabban forgalombahozott Brázay-féle »Kincsem Fluid« (Kincsem szesz), mely kitűnő hatásánál és a legjobb minőségű anyagokból való összetételénél fogva az összes külföldi szereket felülmulja. Üvege 2 kor. 80 fillérért kapható a gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben, vagy a készítő Brázay Kálmán cégnél Budapest, mely 12 üveget tartalmazó postaszállítmányt 30 koronáért bérmentve küld.**

— **Tisztelt olvasóinknak** szolgálatot vélnünk tenni, ha az országszerte előnyösen ismert Küküllőmenti Első szőlőoltványtelepre, tulajdonos Caspari Frigyes, Medgyes, Nagy-küküllő megye, — hívjuk fel figyelmét, mely szőlőtelep azokat is jól és lelkiismeretesen szolgálja ki, akik a szőlőfajok ismeretében semmi tapasztalattal nem bírnak. A cég jó hírneve szavatol arról, hogy általa mindenki teljes megelégedésre lesz kiszolgálva. Számtalan elismerő levél bizonyítja szőlőoltványának kiváló minőségét. Saját érdekében ne mulassza el tehát senki, kinek szőlőoltványra szüksége van, a fenti cég számos képpel ellátott árjegyzékét meg-hozatni.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA

DUNKY FIVÉREK

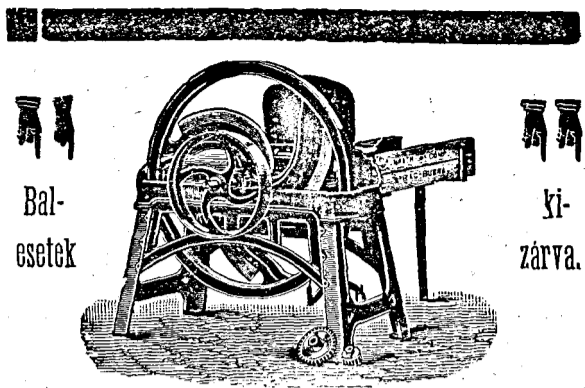
CS. ÉS. KIR. UDVARI FÉNYKÉPÉSZEK

ajánlják a mai kor igényeinek megfelelően berendezett műtermüket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe.

Műtermek vannak:

Kolozsvár, Miskolc,
Mátyás király-tér 10. Városház-tár 20.
Dés, S.-A.-Ujhely,
Felsősetáter. Főtér 9.

1729 **Sárospatak,**
Kossuth Lajos-u. 70.

Bal-
esetek
ki-
zárva.

Szeceksavágók,
Répa vágók, 2013. VI.
Darálómalmok,
Gőzölőkészülékek.

UMRATH és TSA
Budapest, V., Váci-körút 60.

Gőzcséplőkészletek 12 HP.-ig — Ipari mozgonyok 200 HP.-ig.

A MAGYAR
JELZÁLOG HITELBANK
KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE
— (Jókai-u. 2. sz. I. emelet.) —
FÖLDBIRTOKRA
és a nagyobb városokban fekvő
HÁZAKRA
15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel
LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET nyújt.
A jelzálogul felajánlott erdőlyrészi ingatlanok értékére és a megszávozandó kölcsön összegére nézve
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
bizalmi férfiai adnak véleményt.
A KÉPVISELŐSÉG elfogad
TAKARÉK-BETÉTEKET
és előnyösen kamatoztat.
Telefonszám 27.
2001

Gépész vagy
gépészkovácsnak azonnal belépek uradalomba. Szaktudásom, gyakorlatom, munkabírásom, bizonyítványaim ajánlanak.
Cimem: Józsa István gépész,
Szászbanyica, u. p. Teke.
Dörgő Antal tanító ur leveleivel.
2 92

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, készelők és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Fia és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

2x5

Telefon-szám 567.

Telefon szám 567.

Matrác paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szak-szerűen készítve, olcsó árban található — Minden fajtájú és nagyságu szalon, ebédlő és fu-tószőnyeg, gyapjú és csipke-függönyök.

Amerikai önműködő ablak-roletták egyedüli főraktár.

2021

10 LÉGKÖRNYOMÁSÚ

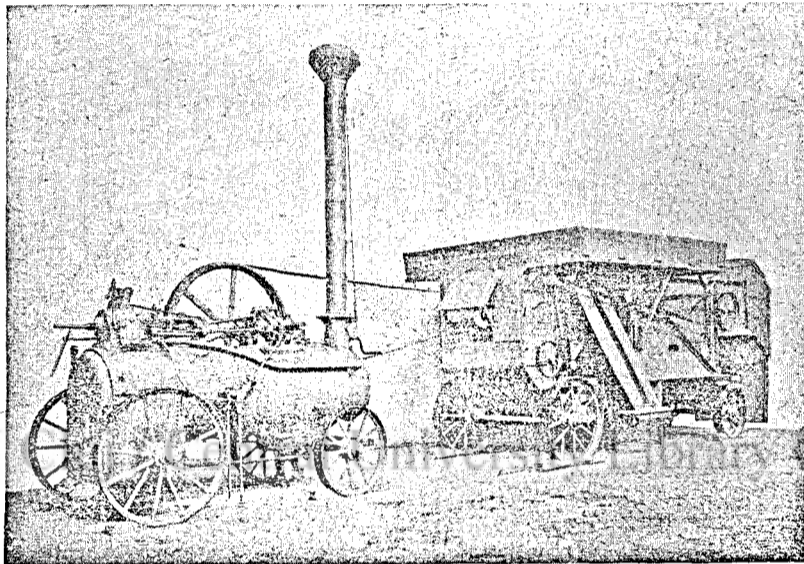
legújabb szerkezetű

LOKOMOBILOK

tulszárnálnak minden más gyártmányt

Nagy munka-
képeség

Gazdaságos
üzem.

Vaskeretű gőz-
cséplőgépek,
legújabb
szerkezet.

Kivánatra szívesen küldünk árjegyzéket és költségvetést

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyáranak Vezérügynöksége, Budapest, V., Váczi-körut 32.

ERDÉLYI BANK

és TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 32

M. kir. szabadalm. osztálysorsjegyek főelárusító helye.

A bank elfogad betéteket

takarékpénztári könyvekre, folyószámlákra s azokat felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámitól, váltókat, utalványokat,

járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. stb.

Értékpapirokat, idegen pénznemeket

elad és vásárol

Előleget ad értékpapirokra,

folyószámlán és előre meghatározott időre.

Díjmentesen bevált szelvényeket

és elvállalja a sorsjegyek revízióját.

Kibocsát utalványokat, checkeket,

hitelleveleket bármely külföldi piacra.

Rendelkezésre tart felek saját zárai alatt

tűz- és betörésmentes páncélszekrényeket. (Safe Deposits.)

2017 Üzleti órák:

d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. u. 3-tól 5-ig.

Magyar tenyészbika-eladás

ifj. gróf Draskovich Iván úr többszörösen kitüntetett és f. évi juniusi budapesti tenyész-llat kiállításon is első bikadíjat nyert nagyhirnevű magyar törzsgulya tenyészeteiből 6 drb 3 1/2 éves, 8 drb 2 1/2 éves és 9 drb 2 éves tenyészbika

eladó.

Az eladást Mátyus Samu urad. kasznár eszközli Baranya-Sellye. Posta, távirtda, vasut helyben.

2387

Eladó

180 drb 8 hónapos vészen nem át ment és 137 drb 13 hónapos, vészen át ment

elsőrendű

mangalica süldő.

Értekezhetni:

Nagy Dénes földbirtokosnál

Torda.

(Torda-Aranyosmegye.)

2389

A „Nagyszebeni Földhitelintézet”-től

10-50 éves lejáratu

olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket, szerzek konvertálok más intézeti terheket, rendbeszedem egy-uttal az elhanyagolt telekkönyvi birtok és teherállapotokat, gyors és költséget kímélő eljárással.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet”-től adó- és egyéb levonásmentes, óvadékképes, különösen katonai óvadéku alkalmas, a főzsdéken is jegyzett 50 év alatt kisorsolandó

4 1/2 %-ot tisztán jövedelmező zálogleveleket. A szelvények költségmentesen az intézetnél Nagyszebenben és a „Kolozsvári Kereskedelmi Banknál” ki-fizettetnek. 2018

A legmegbízhatóbban közvetitem: magán- és bérlházak, birtokok és bérletek, erdők, bányák és ezek termékeinek adás-vételi ügyleteit. Telefon: 859. sz.

Erdélyi erdő-, faanyag- és bányaügynökség GOMBOS BENŐ Kolozsvár, Feren. József-ut 7. A „Nagyszebeni Földhitelintézet” kizárólagos ügynöksége

Szivattyuk és Mérlegek

különleges gyár
Garvenswerke,
 Wien, II., Handelsquai No 130.
 Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

GAZDASÁGOK

nagy és kis itatóvályu szükségleteiket könnyen és olcsón oly módon fedezhetik, ha saját cseleedségükkel készítik, ugyszintén alagsóveket, utáterszeket, nemkülönben vízhatlan, könnyű cementtetőserepeket és betonürtömböket is.

Ezen termékek előállítása oly olcsó, hogy minden gazdaság még a környékének szükségleteit is kielégítheti, ugyszolván kis iparként üzve a gazdaságnak egy jövedelmezési forrásává válik. A gyakorlatban bevált szabadalmazott formák és gépek nem drágák. Minden berendezés olcsón állítható fel és fokozatosan bővíthető 84 sz. árjegyzék ingyen. Levelezés bármely nyelven
Dr. Gaspary & Co. Markranstädt, Leipzig mellett,

A lovak, szarvasmarhák, sertések, juhok, szóval az összes háziállatok erősítésére, edzésére, azok egészségének épségben tartására a

Brázay KINGSEM-FLUID KINGSEM-SZESZ

minden gazdaságban és állattenyésztésben

nélkülözhetetlen.

Felülmulja a hasonló célra szolgáló külföldi szereket, mert a leghatásosabb s legjobb minőségű kipróbált anyagokból készül. Használatban van minden jelentékenyebb gazdaságban, állami és magánmésben, katonai-, polgári- és versenystállókban. Kapható: gyógytár-, drogeria- és fűszerüzletekben, vagy közvetlenül a készítő:

Brázay Kálmán cégnél Budapesten.

1 üveg ára 2.50 kor., 12 üveg ingyen csomagolás és bérmentes, szállítással 24 kor 2105

Keresetük sürgős meg-

vételre

100 darab

fejős kecske.

Részletes ajánlatok (kisebb tételekben is)

—közvetítők által is—

e lap kiadóhivatalához

intézendők.

TÖRLEY PEZSGŐ

2383

Erdélyi első szőlőoltványtelep
 Medgyes, Nagykülömege.

Elsőrangú beszerzési forrás.

Szállít - A legkiválóbb fásoltványokat, valamint csodaszép amerikai alany-, hazai sima- és gyökeres vészöket, a saját nagykiterjedésű, mintaszerűen kezelt amerikai anyatelep és szőlőgazdaságából.

Szőlőművelési utmutatást tartalmazó **árjegyzék**, magyar, német és román nyelvben. kívánatra ingyen küldetik.

Szigoru válogatás, Jelkiismeretes — kiszolgálás, közismeretes. —

A t. közönség becses megbizását kéri:

Ambrosi Mihály,

szőlőnagybirtokos, az erdélyi sz. gazdasági egyesület szőlőszeti bizottság elnöke.

Kolozsvári

Taxarékpénztár és Hitelbank r. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona. Tartaléktőkéje 552.488 kor. Betétek könyvecskére és folyószámlákra 8.889,881 kor.

Irodái:

Bankosztály Mátyás király-téri 7. sz. saját házában.

Áruraktári osztály a pályaudvar mellett Baross-tér 3. szám.

Zálogháza Király-utca 3. sz. alatt.

Betéteket elfogad könyvecskére vagy folyószámlára előnyös feltételek mellett.

Jelzálog kölcsönöket készpénzben ad ház és földbirtokra 10-15 évig terjedő időtartamra a legelőnyösebb kamat és tőketörlesztési hányad mellett. Jel álog kölcsönöket konvertál igen előnyös feltételek mellett és minden ilyen ügyletet a leggyorsabban bonyolít le.

Leszámitol váltókat a legmérsékeltőbb kamattal. Árurakra előleget ad készpénzben, ha azok áruraktáraiba be vannak tárolva. Áruraktáraiban és azokat szakszerűen kezelte. Szákokat és ponyvát kölcsönöz bármily mennyiségben mérsékelt díj mellett.

2004

Magyarországban mindenféle talaj- és terepviszonyok között sokszorosán kipróbált

MAGÁNJÁRÓ-MOTOR

tökéletes gyártója **Oberurseli Motorgyár r.-t.** Bécs, VI/2., Gumpendorferstrasse 72.

Referenciákkal kívánatra készséggel szolgálunk.

ELADÓ

körülbelül 500 mázsa kitünő minőségű széna és lóher takarmány és 500 mázsa buzaszalma.

Bővebb felvilágosítást nyújt:

Nuszbächer Ignác,

Esztény, vasúti állomás Nagy-Iklód, Szolnok-Dobokamegye.

2390

Állást keres.

Egy ügyes fiatal ember, kiszolgált lovassági altiszt, ki beszél és ír magyarul, németül, románul, egy gazdaságban, mint

felügyelő, vagy írnok.

Cím:

Palliardi Ferenc,

Kolozsvár,

Magyar-utca 30. szám.

2391

Okleveles, középkorú, nős, szolid, megbízható és szorgalmas

gazdatisztet keresek

bethlenszentmiklósi 2000 holdas bérbirtokomra.

Pályázatok minél előbb alóírott-hoz intézendők.

Dr. Ákontz János,

Bethlen-Szentmiklós.

Küküllővármegye.

2394

MATUTSEK JÓZSEF

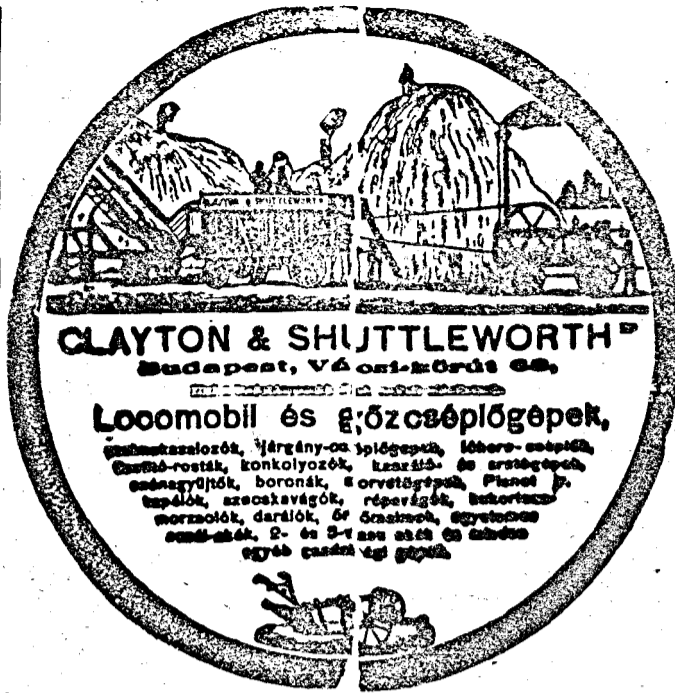
KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elismert saját műhelyében készült
FÉRFI ÉS NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

2019

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy nasznait, a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesíttetnek.

Miadennemű

ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben és legjutányosabban a **Fischer-féle**

zsák és ponyvagyárban Budapest, Nádor-utca 31-33 sz. szerezhetők be. A Fischer-féle szab impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapát mellett is eltartanak 10-12 évig. A 25 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelenteknyebb uradalmának és viszonteladóinak szállítója.

Pontos, szolid kiszolgálás.
Ponyvakölcsönző intézet.
Árjegyzék, minták ingyen és bérmentve küldetnek
2260

Eredeti Hauptner állattenyésztési eszközök, cikkek; nyirógépek, füljelzők, bázsingcsővek stb. állandóan raktáron.

Tejgazdasági Baromfi Nyultenyésztési, istálló berendezési cikkek, gépek stb. árjegyzékkel készséggel szolgálunk.

Vezérk pviselők:

GEITTNER és RAUSCH főh. udv. szállítók. 2057
Budapest, VI. Andrassy-ut 8/eg.

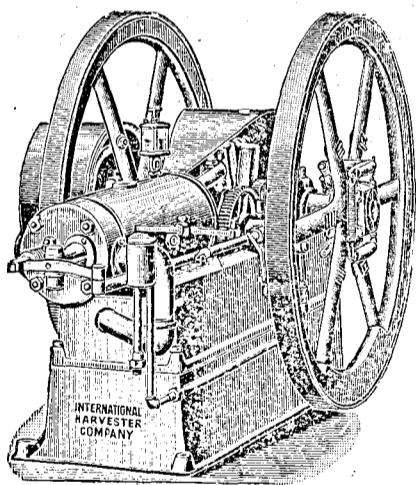
RÖCK ISTVÁN gépgyára

BUDAPEST, I., Budafoki-út.

Gyártmányok:

Álló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.
Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gázgépek szivó-, világító- és kohó-gázüzem számára.
Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.
Szivattyúk Worthington és egyéb rendszerek szerint.
Hűtőtelepek és jéggyárak.
Gépherendezések malmok, téglagyárak, olajgyárak és kékfestő-gyárak részére.
Hydraulikus sajtók különböző nagyságban.
Borsajtók és szőlőzúzó.

2010

I. H. C. Benzinmotorok

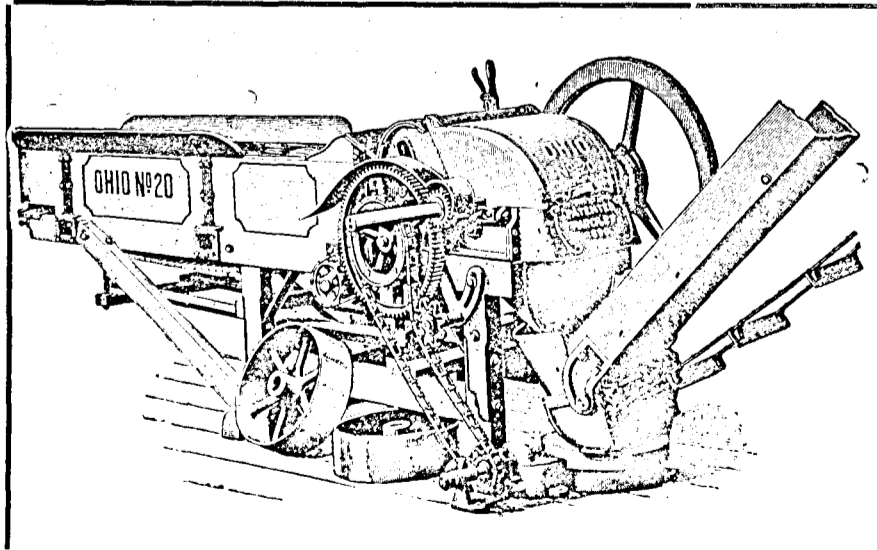
1-25 tényleges lóerővel stabil felállításra és lokomobil alakban mint takarmánykészítő, vizszivattyuzó és cséplőmotorok rohamosan terjednek, mert **üzemük a legegyszerűbb, legbiztosabb és legolcsóbb.**

Modern takarmánykamra berendezéseket a legjutányosabb árban szállítunk és azok tervezését műszaki közlegeinkel díjmentesen végezzük.

„Ohio“

eredeti amerikai tengeriszár-tépőgépünk csak 4 tépőkéssel dolgozik és mégis jobb munkát végez, mint a 600 késes versenygép. Minden „Ohio“ gépünkhöz 4 darab sima élű kést adunk, azok beszerelésével szalmát szecskázni és zöldtakarmányt aprítani lehet.

Erdély nagy gazdaságai és a segélyezett községek egyaránt „Ohio“ gépünket használják. 2098

Mc GORMICK

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 12. szám.

Harvesting Machine Company Chicago U. S. A.
Magyarországi igazgatóság és főraktár